

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 6 • год. ХСV • 31 март 2015 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ДЕН НА БОЙНАТА СЛАВА И НАЦИОНАЛНАТА ПАМЕТ

На 26 март София се поклони пред героичния подвиг на българското войнство и тракийското мъченичество

„Днешният ден – 26 март, е посветен на Тракия и героичната и славна Одринска епопея. Дошли сме да сведем чела пред величавия подвиг на доблестните български воители, но и пред мъките на хората от керваните с изселници от Одринско с посока България.“ – това бяха първите думи, които озвучиха пространството около Паметника на Одринци, издигнат с лептата на живите опълченци, в тържествения ден за тракийци, а и за всички родолюбци. Този мемориал – и величав, и скромнен, всъщност е „Паметник на опълченците от 58 пеши одрински полк“ и идеята за издигането му е възникнала още през 1912 г., когато е бил убит първият опълченец от полка при обсадата на Одрин. И тази година на 26 май край него се строи гвардейският представителен духов оркестър и почетната рота, дойдоха много потомци на тракийци, граждани на столицата, деца от столични училища.

По традиция тържество се организира от Съюза

на тракийските дружества в България съвместно със Столичната община и Съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва. От тази година кметската управа на гр. София включи честването на 26 май в Културния календар на Столичната община. Присъстващите бяха посрещнати с песните на мъжкия камерен хор „България“ с ръководител Валентин Бобевски, който изпълни „Тракийски кумир“, „Ясен месец веч изгрява“, „Шуми Марица“ и „Край Босфора“. С гласа на актрисата Василка Сугарева прозвуча покъртително стихотворението на Анастас Стоянов за тракийската злочеста бежанска съдба: „Зад тях остават ниви и къщи. /И бели църкви, и черни гробове. /Земя се цепи, небо се мръщи. /Гаснат далече бащини огньове.“

За славната Одринска епопея и Деня на Тракия на тържественото поклонение говориха Цеца Цачева, председател на Народното събрание и Красимир Премянов, председател на Съюза на тракийските органи-

зации в България. (Словата поместваме отделно.) Актьорът Вели Чаушев прочете и приветствие, изпратено от Маргарита Попова, вицепрезидент на Република България. (Поместваме го отделно.)

На тържеството присъстваха и Антон Кисе, председател на Асоциацията на българите в Украйна и депутат в Върховната рада, народни представители, контраадмирал Митко Петев – началник на Военната академия „Г.С.Раковски“, гл. комисар Георги Костов – главен секретар на МВР, епископ Григорий, викарий на Софийската митрополия, полк. Парапанов – секретар на Централния съвет на СОСЗР, Мария Грудева – председателка на дружеството „Тракия“ в Одеса, заслужили дейци на тракийската организация, представители на българските арменци,

граждани.

И когато началникът на почетния караул подаде команда „Караул Мирно“ „За почит“ и докато гвардейският представителен духов оркестър свиреше „Тържествени барабани“ и „Покойници“, музика, която вълнува всяко българско сърце, паметникът потъна в цветя и венци. Знак на нашата всеобща признателност и безмерна почит.

Преди тържеството в столичния храм „Св. Николай Софийски – нови“ с благословението на Негово светейшество Неофит – български патриарх и софийски митрополит, епископ Григорий – викарий на Софийската митрополия, извърши заупокойна служба за падналите при превземането на Одрин и загиналите бежанци. Поднесени бяха цветя и на паметника на екзарх Антим Първи.

Знак на благодарност към Хасково

Паметна плоча бе открита в Хасково в Деня на Тракия. Лентата прерязаха кметът на общината Георги Иванов и председателят на СТДБ Красимир Премянов, които произнесоха кратки слова. Паметният знак е разположен в непосредствена близост до паметника на Капитан Петко Войвода в областния град.

Средствата за паметната плоча са осигурени от местното тракийско дружество с помощта и от спонсори. Граничът за нея е взет от село Гранитово, изработена е от Янка Тодорова, а идеята за надписа е на Красимира Узунова от ис-

торическия музей. „С благодарност към Хасково – градът, приютил бежанците от Тракия и Македония“, е изписано на паметния знак.

С поставянето на тази паметна плоча изпълнихме едно от завещанията на предците си – да се отблагодарим на града и хората в него, че са дали възможност навремето бежанците да намерят тук покой, заяви председателят на тракийското дружество „Георги Сапунаров“ в Хасково Кирил Сарджев.

На церемонията присъстваха също областният управител Добри Беливанов, кметът на Ивайловград Диана Овчарова и българският консул в Одрин Любомир Попов, който е родом от Хасково.

В Народното събрание почете Тракия

В парламента беше прочетена декларация от заместник-председателя на Народното събрание и депутат от Патриотичния фронт Красимир Каракачанов. „Този ден е част от българската бойна слава. На тази дата е превзета Одринската крепост, но се отбелязва и като ден на всички онези тракийски български мъченици, които бяха избити или прокудени в свободна България от турската държава. На този ден се почита подвига на българските воители, паднали при Одрин из тракийските полета.“, посочи Каракачанов. Той отбелязва, че в атаката за Одринската крепост българската армия губи 1316 убити и 6329 ранени, но при превземането ѝ са пленени 13 турски генерали, 2000 офицери, 50 000 войници с 413 оръдия. Бе посочено, че българското правителство и парламентът имат своя дълг към наследниците на прогонените българи да получат сто години по-късно обезщетения за своите имоти и имуществото, което е било заграбено и сега се ползва от съвременната турска държава. „Казвам това не да насаждам напрежение. Казвам това, защото в нашия парламент има парламентарна група, която много обича да наравоучителства и да ни говори за човешки права, за ксенофобия, расизъм и какво ли не друго, обвинявайки българския народ“, подчерта Каракачанов.

„Почитайки величието на българската армия с превземането на Одринската крепост, уважавайки жертвите на българския народ в Източна Тракия, трябва да се научим да използваме историческите факти. Те трябва да ни служат като урок как да не повтаряме грешките на предходните български политици и тези грешки да бъдат изправени, а не забравени. Това е смисълът от отбелязването на Деня на Тракия – 26 март“, се казва още в декларацията.

Премянов: Плевнелиев поруга паметта на българските антифашисти и воители

Няколко поколения армия в заключителната фаза на войната спаси страната ни от претенциите на съседни държави давайки документалните кадри от участието на наши територии.

Отказът на сегашния президент на България Росен Плевнелиев да участва в парада по случай 70-годишнината от победата над фашизма във Втората световна война, е поругаване паметта на българските антифашисти и воители, заяви Премянов. Никакви конюнктурни съображения не оправдават това поведение на българския държавен глава и отнемат гордостта ни като участници в победата над фашизма. С това си поведение българският президент грубо погазва съюза ни с фашистка Германия. Нещо повече, дължения на обединителното участие на Българската

РОДИНАТА ЧЕСТВА ДЕНЯ НА ТРАКИЯ

СТАРА ЗАГОРА

Гирлянд на славата, дълъг 30 метра, сплетен с любов от чимшир, бръшлян и здравец и украсен с пролетни цветя, поведе шествието по бул. „Цар Симеон Велики“ в Стара Загора, посветено на Деня на Тракия. Стотици старозагорци извървяха пътя от парк „Тракия“ до Паметника на загиналите във войните в парк „Александър Стамболийски“. Шествието беше предвождано от Военния духов оркестър, следван от двадесет военнослужещи с гирлянда на славата и знаменна група. В шествието бяха гайдарите от Смолян, певците от хора към тракийско дружество „Одринска епопея“, потомци на тракийци, ученици, родолюбиви граждани.

„Нека сведем глави пред героизма на 8 хиляди свидни жертви на битката за Одрин, която стана триумф на бойното майсторство на българската войска“, призова в словото си полковник Манол Манолов, началник-щаб на Старозагорската бригада. Петра Мечева, председателка на тракийското дружество в града, напомни, че то неслучайно носи славното име „Одринска епопея“ и изтъкна приносът на старозагорци в чутовната битка. Паметниците на Свети Георги, на Одринската епопея, на Капитан Петко войвода, на Никола Каишев също бяха окичени от венци и цветя.

ВАРНА

В сънчевия и топъл ден се стехоха тракийци, представители на обществени организации и граждани на Варна на организираното от тракийското дружество „Капитан Петко войвода“ общоградско поклонение пред Арката на Осми приморски пехотен полк да почетат паметта на загиналите приморци за свободата на Тракия и България в Балканската война 1912-1913 г. Заупокойна молитва бе отслужена от свещеници от Варненската и Великопреславска митрополия. Слово произнесе председателката на тракийското дружество Румяна Вълчева. С военен ритуал, минута мълчание, отгрупвайки арката с цветя тракийци за пореден път показаха, че не са забравили героите, отдали живота си за свободата на Тракия и България.

Концертната зала на Дом „Тракия“ отново се оказа тясна за при-

Шествия, поклонения, празнични концерти - в страната

Гирлянд на славата обгърна Военния паметник в Стара Загора

състващите на тържествения концерт, посветен на Деня на Тракия и 25 години от възстановяването на Варненското тракийско дружество.

ПЛОВДИВ

Общобългарският празник, честван от тракийци ведно с доблестното офицерство и Българската православна църква, започна във военния клуб в Пловдив с посрещане на националния флаг и знамената на тракийската организация, носени от юношеския знаменен отряд на тракийското дружество „Войвода Руси Славов“. Армейски оркестър изпълни националния химн и „Велик е нашият войник“, а химнът на Странджа „Ясен месец“ прозвуча

демичен център на БАН, инж. Камен Шишманов – зам.-председател на Общинския съвет и ген. Яни Янев – председател на обласния съвет на СОСРЗ. С почетни дипломи на тракийското дружество бяха удостоени Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство и ансамбъл „Тракия“. В концертната програма участваха певческа фолклорна група – секция Куклен с ръководител Илка Димитрова, певческа фолклорна група „Китка“ - секция Брани поле с ръководител Златка Иванова и корепетитор Гинка Топузлиева, а кулминацията бе празничното изпълнение на ансамбъл „Тракия“ с художествен ръководител проф. Даниела Дженева.

Изпълненията на ансамбъл "Тракия" бяха върхът в концертната програма в Пловдив

в изпълнение на национален ансамбъл „Тракия“. Председателката на тракийското дружество ген. Нонка Матова прочете поздравителен адрес от председателя на СТДБ Красимир Премянов и говори за празника. Бяха поднесения приветствия от проф.Каканак - председател на Регионалния ака-

СОЗОПОЛ

В приморския град се състоя празничен концерт, посветен на Деня на Тракия. Той бе организиран от Община Созопол и тракийското дружество „Яни Попов“ с председател Гено Пухов. След гостите бяха председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Преманов и кметът на Созопол Панайот Рейзи. Преманов приветства участниците в празненството.

АЙТОС

В залата на Община Айтос се събраха потомци на тракийските бежанци, те бяха поздравени за 26 март от ученици от СОУ „Никола Вапцаров“ с директор Анка Желязкова. Тържественото събрание бе открито с изпълнение на детски мъжки хор и рецитал на ученици от втори клас с ръководители Тана

Петкова и Светла Кърмаджиева. Танци изпълниха момичета от осми „А“ клас с ръководител Лилияна Тангарджиева. Слово за празника произнесе Димитър Ошавков – председател на тракийско дружество 1897 „Петър Киприлов“, който изтъкна, че денят на Тракия заслужено влезе във вечния календар на България. Тържественото събрание завърши с прожекция на документален филм-концерт за делегатите на 19-ия възстановителен конгрес на тракийската организация, изнесен на площада в Свиленград на 26 март 1992 г. Членове на дружеството поднесоха венец и свежи пролетни цветя на гроба на своя патрон, който е в двора на храм „Св. Димитър“.

СЛИВЕН

Сливенци се събраха на площад „Одринска епопея“ пред построяния със средствата на тракийци храм „Св. Княз Борис I Покръстител“, където отец Йоан отслу-

В Сливен - панихида в памет на загиналите воители

жи заупокойна панихида в памет на загиналите при преселението тракийци и падналите воители за единението на България. Председателят на тракийското дружество „Лазар Маджаров“ инж. Кирил Киряков произнесе слово, с което припомни значението на Одринската епопея и на Деня на Тракия. Присъстващите положиха цветя пред възпоменателната морена, поставена от тракийци в Сливен в памет за героизма на участниците в сраженията край Одрин, както и пред паметника на Капитан Петко войвода. След това женската фолклорна група „Тракия“ при тракийското дружество „Лазар Маджаров“ изнесе литературно-музикална програма.

ЦАРЕВО

Под съпровод на духовна музика, в памет на загиналите българи от Тракия във войните за свобода и независимост на България бяха поднесени поднесоха цветя пред паметника на Георги Кондолов. В шествието се включиха представители на тракийско дружество „Михаил Герджиков“, общинска администрация

и жители на Царево. Мария Коярова, секретар Община Царево произнесе слово. В музея се състоя представяне на книгата „Потомците разказват“, литературен сборник, посветен на 100 години от присъединяването на царския край към България.

„Днес, когато честваме победата на българската армия край Одрин, имаме повод да се поздравим и с издаването на литературния сборник „Потомците разказват“. Инициативата за създаването му се зароди преди две години сред членовете на клуб „Родолюбие“ при тракийско дружество „Михаил Герджиков“. Ръководството на Община Царево подкрепи идеята ни и финансира издаването на книгата. Получихме помощ и от музея със снимков материал и историческа информация. Така тази книжка се превърна в израз на преклонението на всички нас пред дедите ни и начин да следваме девиза им: „Не забравяйте, но не откъсвайте“, споделиха съставителките на книгата Ирина Кирязова и Донка Прокопова.

Всички присъстващи получиха като подарък сборника, а женската битова група при читалище „Г. Кондолов“ ги поздрави за празника с китка от песни.

ДИМИТРОВГРАД

Пред паметника на Капотан Петко войвода в града се състоя

емоционално тържество, на което говори председателката на тракийското младежко дружество „Стайко войвода“ Десислава Костова. Тя припомни, че в рамките на един месец България чества два пъти своята свобода на 3 март и на 26 март. И ако до свободата на 3 март не стигнахме сами, то извоюването на 26 март е единствено на усилията на героизма на нашия народ. Младите тракийци направиха анкета сред общинските светници и кметските наместници в общината, към които отправиха въпроса: „С какво историческо събитие свързват датата 26 март?“. За съжаление мнозина не можаха да отговорят.

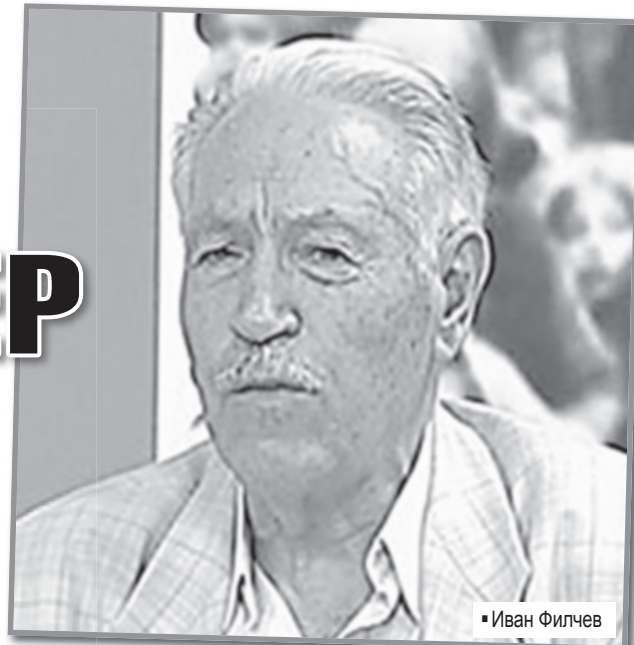
Във Варна - военни почести в Деня на Тракия

На тържеството в Айтос

ПРЕДШЕСТВЕНИЦИ И ПРЕДТЕЧИ

ИВАН ФИЛЧЕВ - МОРАЛНИЯТ СТОЖЕР НА ТРАКИЙСКОТО ВСЕКИДНЕВИЕ

• Иван Филчев

Когато преди две години Общинският съвет на Малко Търново гласува единодушно решение за удостояване на проф. д-р Иван Филчев със званието „Почетен гражданин“ на странджанския град, аз приех това като ясен знак, че отделната личност бива общественозначима, ако олицетворява обществено значима кауза. В случая това е тракийската кауза, която придаде на живота на проф. Иван Филчев философска дълбочина, както и силни жизнени пориви на патриаршиеската му възраст. За мене той днес е моралният стожер на тракийското всекидневие. Много зрелост има в гражданското му поведение, долавям изключително чувство за отговорност пред следващите поколения. Така той се нарежда сред незабравими дейтели на тракийската историография като Христо Караманджуков, Иван Орманджиев, акад. Димитър Попниколов, Стою Шишков, Станимир Попов, Димитър Янев, Стоян Мавродиев, Георги Попаянов, Васил Драгулев, Васил Стоин. Замести проф. Стайко Трифонов като директор на Тракийския научен интерес и предаде след десетина години институцията на свои последователи. Успя да развие поредиците „Тракийски сборник“, „Библиотека Тракия“, редактор е на други научни трудове, и написа история на тракийската организация.

Тук поместваме откъс от публикация на проф. Иван Филчев за Деня на Тракия – 26 март.

ОДРИНСКАТА ЕПОПЕЯ И ДЕНЯТ НА ТРАКИЯ

26-и март 1913 г. се помни като знаменателна дата в историята на България, синоним на две съдбовни събития. Едното е израз на героичното минало и непомръкващата бойна слава на българската войска. Другото отразява националната памет на тракийските българи и тяхната мечта за свобода и присъединяване към

Никола Инджов представя съвременни радетели на тракийската кауза

майката – отечество.

Балканската война от 5 октомври 1912 г. по своята същност бе продължение на националноосвободителните борби на българския народ и решителен протест срещу зловещите решения на Берлинския конгрес. Нейните справедливи цели предизвикват спонтанен ентузиазъм, готовност за саможертва сред българското население и от свободното отечество, и от поробените земи на Тракия и Македония. Френски кореспондент на в. „Журнал“ пише: „Няма здрав човек, който да не е нарамил пушка, млади и стари, бащи и деца с песни и знамена се явяват в казармата.“

Съгласно военните споразумения със съюзниците Сърбия, Гърция и Черна гора българската войска в състав от три армии (I, II и III) и два отряда настъпва основно в Източна Тракия. Този фронт е решителен за хода на войната, защото в главната полоса се намират Одрин, Проливите и Цариград. Тук и турските войски са най-многобройни и най-боеспособни.

Но още от първия ден на войната устремът на българите е неударим, масовият героизъм се превръща във всекидневие, а бойният зов „Ура“ и „На нож“ съпровожда победния им ход. Първа се увенчава с лаври III армия с командващ ген. Радко Димитриев, която на 11 октомври освобождава Лозенград. Населението топло посреща бойците с цветя, хляб и вино. Настъплението на III и I армия продължава с успешната Люлебургаз-Бу-

нархисарска операция, българската артилерия просто подлудява противника. Боевете са ожесточени, падат много жертви и от двете страни. Турците са обхванати от паника и се разбягват. И така до Чаталджанските позиции, където българските войски записват нови героични страници. А до Цариград остават само 40 км.

Нашите войни и съюзниците жънат победи и на другите направления, включително в Македония и Солунско. В същото време Одрин остава обсаден от частите на II армия с командващ ген. Никола Иванов.

„Одрин е една първостепенна крепост и е непревземаема на теория. Но за вас, българите, кой знае... всичко е възможно.“

И наистина, след като петмесечната обсада за изтощаване не дава очаквания резултат, българското командване решава да се премине към открит шурм. Крепостта е разделена на четири сектора. Решено е пробивът да се извърши в източния сектор, където началник е ген. Георги Вазов.

В 13 часа на 24 март артилерията от всички сектори открива ураганен огън и нанася значителни поражения на противника. На другия ден рано сутринта пехотата се вдига и безшумно се устремява в атака. След три-четири часови кръвопролитни боеве цялата предна позиция на източния сектор е овладяна. По-нататък атаката продължава през нощта на 25 срещу 26 март. След масирана артилерийска стрелба пехотата отново се вдига на нощна атака. Турската отбрана е обезумяла. Едно след друго падат в български ръце укрепленията Айджийолу, Айвазбаба, Кестенлик, Куручешме и Илдъз.

Успешни са действията на войските и на другите сектори.

Шукри паша оценява, че положението е безнадеждно и обявява капитулация. В 9 часа той е пленен от конния отряд на полковник Гурко Мархолов. Над всички турски фортове се издигат бели флагове. В 10 часа на 13/26 март българските части тържествено, под развети бойни знамена и звуците на бойни маршове, влизат в „непревземаемата“ крепост.

Битката за Одрин завършва. В плен падат десетки хиляди войници и офицери, голямо количество оръжие и боеприпаси.

Превземането на Одринската крепост е най-високият връх на българската бойна слава и военно изкуство. Ликуват не само българските войни, тържества целият български народ.

С падането на Одрин по същество завършва войната. Започват трудни преговори за мир и на 17/30 май 1913 г. се подписва Лондонският мирен договор. Съгласно договора Турция отстъпва всички свои владения на Балканския полуостров на запад от линията Мидия-Енос, с изключение на Албания. За България настъпва звездният миг. За първи път се признава официално в международен договор, подписан от Великите сили, свободата на Източна и Беломорска Тракия и тяхното присъединение към майката-отечество. България получава и така наречената „безспорна зона“ от Македония. Запазваме Южна Добруджа и Западните покрайнини. Територията на България става 175 000 кв. км, т.е. по-голяма от Санстефанската (165 000 кв. км). Датата 26 март е обявена за ден на Тракия.

Радостта отново е за кратко. Това, което постигат българските бойци на бойното поле много леко е проиграно от безумието на Фердинанд. Защото започналата Междусъюзническа война за кратко време завършва с пълна катастрофа за България.

Години наред на забележителната дата 26 март не се отделяше необходимото внимание. Може би управляващите правителства съзнателно не искаха да се подчертава величието на подвига при Одрин и лекомислието на предопределеното национално предателство. Защото не само „бившите“ съюзници завладяха всички македонски земи. Турция самоволно наруши договора и безпрепятствено реокупира Източна Тракия, а Румъния заграби Южна Добруджа.

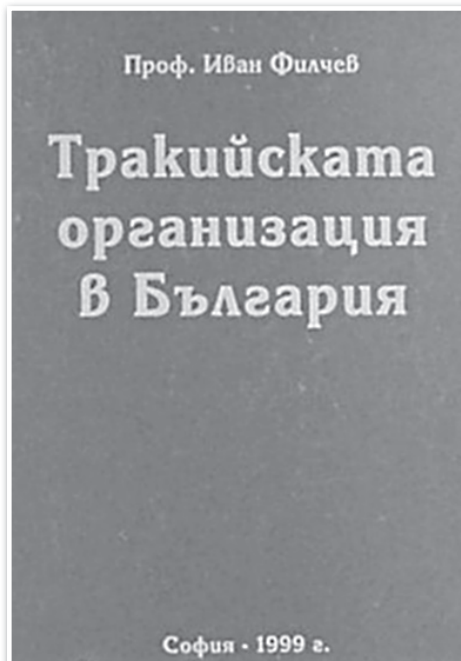
Не така обаче подходи тракийските българи. На 14 май 1914 г. в София те създадоха отново свое дружество „Одринска Тракия“, в чийто устав записаха: „Дружественият празник е 13 март (съответно 26 март) – Денят на превземането на Одринската крепост от българската армия“.

Днес Съюзът на тракийските дружества в България се стреми към всенародно честване на 26 март и превръщане на тракийското движение в общонационално. Защото тракийската кауза не е само на тракийските българи и техните потомци, тя е общонародна.

Съюзът на тракийските дружества отчита трезво международната обстановка и политическите реалности. Ние не пледираме за изменение на държавните граници, но ние защитаваме неотстъпно историческата памет, историческите и културните паметници по тракийските земи извън пределите на България, настояваме за свободен достъп на тракийците и техните потомци до родните места на бащи и деди, за правата на българите (главно българомохамедани) в Източна и Западна Тракия. Нашият стратегически лозунг „Тракия без граници“ е генетично свързан с интеграционните процеси в Европа и на Балканите, с преодоляване на граничните препятствия между България, Гърция и Турция. Целта е да се създадат условия за свободно движение на хора, капитали и култура, а Тракия да стане средище на интеграция, на транспортни и енергийни магистрали. По този начин ще се осъществи завръщане по родните места и възвръщането на българщината в изконните български земи.

В този смисъл ние смятаме, че се реализират на практика част от националните идеали на България.

В часовете на големия наш празник – Денят на Тракия, тракийците и всички български патриоти гледат в бъдещето със съкровена надежда, че заветът на дедите ще бъде осъществен от следващите поколения.

НАШ ДЪЛГ Е ДА СИ ПРИПОМНЯМЕ ЧУТОВНИЯ ПОДВИГ

В ден като днешния, когато отбелязваме 102 години от Одринската епопея и честваме Деня на Тракия, оживява образът на историческите събития от онази съдбова година – тук, пред паметника на Одринци.

Одринската епопея е една и историческата истина ни задължава да я честваме такава, каквото я разкрива нейната най-дълбока същност – висок връх в борбата за национално освобождение и

обединение.

Затова днес сме тук, за да сведем глава и да се преклоним пред възторжения безкористен героизъм на онези наши предци – хилядите българи, тръгнали да освободят поробените си братя и водени от идеята за реализирането на една голяма, на една велика национална кауза. Правим това не само, за да не забравим пътя, по който сме вървели. Но и да не загубим посоката, в която

отиваме. Затова именно трябва да помним тази свята дата – 26 март 1913 г. Деня, в който пада Одринската крепост, която се е считала за непревземаема. Деня, в който тези земи се освобождават от робство и се присъединяват към България. Едва ли ще преувеличим, ако кажем, че това е една от най-блестящите победи на българската армия, донесла свободата на тракийските българи. Славното превземане на Одринската крепост през Балканската война издига името на България и прославя българското войнство не само в Европа, но и по всички части на света.

Искрено убедени в светостта и правотата на своя голям български идеал, нашите войници разгромяват противника. Турци-

Слово на Цеца Цачева, председател на Народното събрание

те са принудени да развезят бяло знаме. Комендантът на крепостта Шукри паша е пленен и предава сабята си на командващия 2-ра армия генерал-лейтенант Никола Иванов с думите: „Храбростта на българската армия е безподошна. На такава храброст никоя крепост не може да устои“. И днес все още със същата сила ни вълнуват думите на командира на българските сили на източния сектор ген. Георги Вазов, който възкликва след победата: „Това е вече сън. Сън чудесен. Сън наяве! Подобни сънища се повтарят след столетия“. Превземането на Одрин слага практически края на Балканската война. В обсадата на непревземаемата крепост българите за пореден път показват своята изключителна смелост и безпределен патриотизъм. В името на националния идеал родната армия извършва нечувани подвизи, които за-

винаги ще останат в сърцата на целия народ. Точно затова този ден ние честваме наред с най-големите събития в нашата история. За съжаление, това продължава много кратко. Одринската епопея обаче не е и не трябва да се оценява като безцелна саможертва. Защото тя е закономерно продължение на борбата за национално освобождение и обединение. Не само при повод, но ежедневно, винаги – както в мигове на подъем, така и във време на трудности и изпитания, наш дълг е да си припомним чувствения подвиг на дедите ни. Защото те дадоха живота си за Отецеството, удивлявайки света със своето мъжество, сила и патриотизъм. Нека никога не забравяме, че те оставиха костите си по бойните полета в името на националния идеал, положен още във времето на българското Възраждане – обединена България. В името на великата

национална кауза, която неизменно е обединявала нас – българите, през годините. Заради нея, заради свободата на България, трябва да тачим паметта на героите. Да помним как рамо до рамо са спирали врага. Как по-късно строителите на държавата ни са я градили с общата мисъл, че България трябва да е дом за всички нас. Да си спомним не времена на разделение, а времена на единение. Точно тук е мястото да си припомним думите на големия български политик, държавник и дипломат Атанас Буров: „Аз съм дълбоко убеден, че каузата на България не е загубена и бих желал да вдъхна във вас същата вяра, да повдигна вашите сърца, да ви дам малко от моя оптимизъм, защото оптимизмът е извор на вяра и енергия, а българският народ има нужда в днешния момент от едното и от другото, да се надява и да действа...“ Нека послушаме неговия завет. Защото днес отново ни е нужно обединение в пътя към съзидание на настоящето. Нужна ни е мъдрост и отговорност за градежа на бъдещето!

Поклон пред подвига на българските воители, паднали край Одрин и из тракийските полета! Нека е вечна паметта на героите!

ИМАМЕ НУЖДА ОТ БУДНО НАЦИОНАЛНО СЪЗНАНИЕ

Вицепрезидентът на Република България **Маргарита Попова** е изпратила приветствие до председателя на СТДБ **Красимир Премянов**, прочетено на поклонението пред Паметника на Одринци в София от актьора **Вели Чаушев**. В приветствието се казва:

На този паметен ден, 26 март 1913 година, славната Българска армия превзема непревземаемата и стратегически ключовата Одринска крепост. Шукри паша предава сабята си на генерал **Никола Иванов** с думите: „Хра-

символ на борбеността и жизнеспособността на народа ни, апотеоз на българското военно изкуство, миг на слава и въздаване на справедливост за поробените българи от Източна и Западна Тракия.

26 март е и ден за поклон пред националните ни поборници и мъченици, пред избитите през 1913 г. над 200 деца-тракийчета, пред десетки хиляди жертви на тракийския погром, който по думите на академик **Любомир Милетич** няма „себравен в новата ни мъченическа история“. Скъпи наследници на тракийските бежанци, скъпи сънародници!

Днес повече от всякога имаме нужда от националното единение, от будна и жива родова и историческа памет, от будно национално самосъзнание. За да отстояваме каузите на справедливостта!

Приветствам Съюза на тракийските дружества и всички участници и гости на тържествата, посветени на Одринската епопея.

Честит Ден на Победата при Одрин!

Честит Ден на Тракия, скъпи сънародници!

Да живее и пребъде обичното ни Отечество – Република България!

ГОЛЯМ ДЕН ОТ НАШАТА ИСТОРИЯ

Слово на Красимир Премянов, председател на СТДБ

Позволете ми от името на Съюза на тракийските дружества в България и стотиците хиляди тракийски българи да изразя своята огромна благодарност и удовлетворение, че заедно отбелязваме големия ден на Тракия и 102-годишнина от Одринската епопея. Искам да отбележа, че за първи път това честване в новата ни история, е включено в културния календар на столицата, за което поднасям благодарности на г-жа **Фандъкова** и съвет-

ниците от Софийска община.

Г-жа Цачева като председател на българския парламент утвърди традицията, чрез която основната държавна институция почете подобаващо това събитие.

Днес в цялата страна всички тракийски българи заедно с офицерите и сержантите от запаса отбелязват този голям ден в нашата история. Искам да подчертая особената символика и съдържание на този празник, защото, ако за Освобождението на България от турско робство дължим благодарност преди всичко на Русия и на жертвите, дадени от нейните войни, то днешния ден и предхождащото го Илинденско-Преображенското въстание са свързани с героичната саможертва на българските воители, загинали за освобождението на България и Тракия. Макар и за кратко, Великите сили признаха в Лондонския мирен договор Тракия за неотделима част от България. Историята, обаче разпорежда друго. Ето защо този ден е ден за възторг и поклонение.

Днес, ние потомците на тракийци сме верни на завета на нашите предци, да не забравяме и да не откъсваме! Уверен съм, че както и досега всеотдайно ще продължим да пазим и предаваме родолюбивия си дух на младите, за да съхраним паметта и родовите корени български.

ПРИЗИВ ПАРЛАМЕНТЪТ ДА ОСЪДИ АРМЕНСКИ ГЕНОЦИД

СТДБ винаги е бил съпричастен към трагичната съдба на арменския народ

Български дейци на културата, изкуството и науката се обърнаха към президента Росен Плевнелиев, министър-председателя Бойко Борисов и председателката на Народното събрание Цеца Цачева с призив: „Ако искаме да станем реално част от цивилизована Европа, сме длъжни да изразим своята морална подкрепа към една справедлива кауза, да покажем, че сме съпричастни към трагедията на арменския народ!“

Обръщението, подписано от сто най-изтъкнати българи се каза: „Нека днес, в навечерието на 24 април, да се присъединим към скръбта на арменците и с минута мълчание да почетем паметта на всички, станали жертва

на Геноцид. Франция, Канада, Гърция, Русия, Аржентина, Белгия, Швеция, Швейцария, Кипър, Уганда, Австралия, Полша, Литва, Шотландия, Бразилия, Чили, Боливия, Словакия и други държави от цял свят, над 45 американски щата, множество градове в Италия, Европейският парламент и още много други държави и международни институции (Световният съвет на църквите, Ватикана) дадоха и дават израз на своята съпричастност към трагедията на арменския народ.

Век след смъртта на милион

и половина арменци, ние, хората на изкуството, културата, науката в България, с подписите и имената си заставаме зад една справедлива кауза – БЪЛГАРСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ ДА ОСЪДИ И ПРИЗНАЕ ФАКТА НА ГЕНОЦИДА НАД АРМЕНЦИТЕ. Генералната репетиция на тази поредица от варварския деяния бе през 1913 г., когато се осъществи геноцидът над нашите тракийски българи.“

В подписката са имената на Красимир Премянов - председател на Съюза на тракийските

дружества в България, ген-майор Нонка Матова – член на Централното ръководство на СТДБ, чл. кор. проф. Васил Проданов – директор на Тракийския научен институт, акад. Георги Марков и Иван Гранитски – членове на Върховния комитет на СТДБ, тракийските дейци Никола Инджов, проф. Чавдар Добрев, проф. Иван Маразов, Тодор Корув, проф. Божидар Димитров, Стоян Райчевски и др.

Съюзът на тракийските дружества в България винаги е бил съпричастен към трагичната

съдба на арменския народ. И защото съдбата на тракийските българи е такава. През 1913 г. Турция извърши първия геноцид през миналия век над българите. Неслучайно в декларацията на стотите български интелектуалци се подчертава, че генералната репетиция на тази поредица от варварския деяния бе през 1913 г., когато се осъществи геноцидът над нашите тракийски българи.

Десетки хиляди са избити, стотици хиляди насилствено прогонени от родните си места. Турция заграбва частните им имоти. И до днес не е обезщетяла нито един тракийски българин, въпреки разпоредбите на Ангорския договор (1925) между двете страни.

Романът „Бежанци“ обединява поколения

Препълнена зала с малки и големи почитатели посрещнаха писателката Весела Ляхова в Пловдив на 17 март т.г. Срещата се състоя в рамките на инициативата „Младият Пловдив чете“ и беше организирана от Народно читалище „Тракия – Пловдив – 2008 г.“, СОУ „Константин Величков“ и Издателска къща „Жанет 45“. Историкът Петър Ненков, член на Съюза на независимите български писатели, представи авторката и нейния роман „Бежанци“.

В публиката присъстваха предимно потомци на бежанци от Одринска и Беломорска Тракия и Македония. Ученици от СОУ „Константин Величков“, които взеха участие в срещата, представиха

свои компютърни презентации. Под ръководството на преподавателя си по информационни технологии Моллов, те са участвали и в конкурс на читалище „Тракия“ и тракийското дружество – Пловдив на

тема „Бабиното наследство от Тракия“.

Авторката сподели своите дългогодишни проучвания, събирателската дейност, трудностите и творческата реализация на романа, награден с Националната награда за литература „Христо Г. Данов“ – 2014. Ляхова разказа за потомците на бежанците в залата своята родова участ и съдба. Семейството ѝ е част от последната преселническа вълна на българите от околностите на Драма и след известни митарства се установява в Пазарджик. Прототипите на героите са нейни родственици.

„Тази среща е пример за съхраняване и пренасяне на историческата памет, за родолюбие и вяра в бъдните на България!“, сподели доц. Георги Йорданов, председател на тракийското дружество „Войвода Руси Славов“ – Пловди.

На изборите: „Единни за просперитета на родния край“

Заседание на ръководството на ПК „Тракия“

На свое заседание на 14 март т.г. ръководството на ПК „Тракия“ разгледа и прие решения във връзка с предстоящите местни избори. Бе утвърдена приета платформата на партията, принципите и критериите за участие в изборите. Бе заявено, че ПК „Тракия“ ще отстоява приоритетите, обединяващи тракийци като част от българския народ. Те са и в основата на тяхната организация – Съюза на тракийските дружества в България, създадена преди 119 години с активното участие на националния ни герой Капитан Петко войвода.

Кметовете и общинските съветници, избрани с платформата на ПК „Тракия“ в своята дейност ще се ръководят от следните правила:

Прозрачно управление на общините и населените места и борба срещу корупцията.

- Периодичен отчет пред избирателите за поетите предизборни ангажменти.

- Постигане на консенсус по въпроси с приоритетно значение за населението в съответния град без политическа партизанщина и лобизъм.

- Защита на интересите на тракийци и наследници им по отношение на техните социални, културни и граждански права.

- Подпомагане на местни инициативи, свързани с изграждането на паметници, с читалищната дейност и други културни прояви (Ден на Тракия, тържества, чествания, събори, родови и землячески срещи).

- Недопускане на ксенофобия, дискриминация на база пол,

раса, образование и вероизповедание; толерантност към отделните религиозни общности.

В рамките на правомощията на представителите на ПК „Тракия“ като кметове и общински съветници ще бъдат подкрепени:

Борбата срещу престъпността и негативните обществени явления.

Патриотичните нагласи и българското самосъзнание на младите хора и местното население.

Православната църква в усилията ѝ за утвърждаване на духовните ценности и морал.

Дейността на читалищата като центрове за патриотична, културно-просветна, информационна и възпитателна дейност.

Инициативите, свързани с изграждането на материална база за спорт и култура.

В рамките на правомощията на представителите на ПК „Тракия“ като кметове и общински съветници ще се изисква да се включат в учебните планове часове (или в „Час на класия“), в които децата да се запознават с историята и героите на Илинденско-Преображенското въстание и тракийското движение, като ще бъдат осигурени и необходимите нагледни материали.

Бе утвърден и предизборният лозунг: „Единни за просперитета на родния край“.

Бе прието решение за самостоятелно участие в изборите, като ПК „Тракия“ е отворена за всички, които приемат платформата и не са основани на етнически, верски или ксенофобски принцип.

МИХАИЛ МИХАЙЛОВ

НОВ КЛУБ В СТАРО СЕЛО

На 10 март т.г. в Старо село, Сливенско тържествено бе открит пенсионерски клуб и клуб на тракийци. По този повод се състоя тържество, на което присъства кметът на Община Сливен Кольо Митев, председателката на общинската организация на пенсионерите Пенка Симеонова, председателят на общинската организация на БСП Атанас Делибалтов, председателят на тракийското дружество „Лазар Маджаров“ в Сливен Кирил Киряков, кметове на съседните сливенски села Злати войвода и Струпец и други гости.

Кръстникът на пенсионерския клуб, който бе наречен „Здравец“, земеделският производител

Здравко Ножаров и кметът Кольо Митев официално прерязаха лентата и откриха клуба. В неговите помещения е отделено едно и за клуб на тракийци, членове на дружество „Георги Кондолов“ в Старо село. Неговият председател Иван Маринов показва на гостите

новата придобивка.

Женската фолклорната група при читалище „Звезда 1929“ в Старо село изнесе музикална програма от тракийски народни песни, а домакините бяха организирани и почерпка за своите съселани и гостите на празника.

• Кметът на Община Сливен инж. Кольо Митев и кметската намесничка в Старо село Анна Друмева

ШМЕНТИ-КАПЕЛИТЕ НА ДЖЪСТИН МАККАРТИ

Д-Р ЕЛЕНА АЛЕКОВА

Продължава от предишния брой

И още една некоректност на Джъстин Маккарти...

Първата глава на книгата си Джъстин Маккарти наименува „ЗЕМЯ ЗА ОТНЕМАНЕ“. Оттук тръгва друга от основните му манипулации. Защото „земята за отнемане“ всъщност са територии на Османската империя, които обхващат, както самият той посочва, „Кримския полуостров, значителна част от Кавказкия регион, Източна и Западен Анадол, Югоизточна Европа от Албания и Босна до Черно море – земи почти изцяло включени в Османската империя. Географски към тях принадлежат райони от Румъния и Южна Русия, където мюсюлманите са мнозинство сред различните етнически групи“³.

От историята е ясно, че това са територии, които османците са заграбвали с кръвопролитни войни още от XIII–XIV век (времето на султан Осман I, 1258 – ок. 1324 г., дал името на империята) до края на XVII век (битката при Виена от 1683 г.), откогато Османската империя започва да губи земи, а не да се разширява. Нима не е по-логично тогава да се каже ЗЕМЯ ЗА ОСВОБОЖДЕНИЕ? Нали през вековете в света са възниквали и са изчезвали много империи. Всички те са увеличавали териториите си чрез експанзия срещу други племена, народи, държави. И са рухвали тъкмо поради факта, че завоюваните племена, народи, държави не са търпели чуждото господство (под каквато и форма да е било то) и рано или късно по насилствен или мирен път са се откъсвали от него. Всяка въоръжена съпротива срещу агресора, завършила с отхвърляне на господството му, в световната история и до днес се нарича ОСВОБОЖДЕНИЕ. Изведнъж при Джъстин Маккарти се оказва, че това всъщност не е ОСВОБОЖДЕНИЕ, а ЗАВЛАДЯВАНЕ (ОТНЕМАНЕ НА ЗЕМИ). Тоест – че Османската империя, заробила десетки народи и страни и държала ги в робство векове наред, е жертва на тези народи и страни и в този аспект, защото те, видите ли, не освобождават собствените си земи, които империята е присвоявала от тях през вековете, а ги отнемат от нея. Така че американският демограф отново ни подлага на една много, много голяма и съвсем не безобидна манипулация.

Как всичко това изглежда, проектирано в българската история? България е окончателно покорена от османците в края на XIV век и просъществува под господството им до 1878 г. Този период от нейната история е известен като ТУРСКО РОБСТВО. Затова Руско-турската война от 1877–1878 г. е освободителна за България и подпомага възстановяването на българската държавност. По силата на Берлинския договор от 1878 г. нейни територии остават отново в пределите на Османската империя. Затова тяхното отвоюване от Османската империя по-късно е също ОСВОБОЖДЕНИЕ ЗА БЪЛГАРИТЕ, които ги населяват. И въпреки че тогава Османската империя ГУБИ ТЕРИТОРИИ, то това не са собствено нейни територии, а български

територии, отнети от нея през XIV век, които българите в началото на XX век просто си възвръщат. Това, че напоследък понятието ТУРСКО РОБСТВО се сменя с евфемизма ОСМАНСКО ПРИСЪСТВИЕ, не променя нито този факт, нито природата на обществено-политическите отношения по време на османското потисничество у нас. Както и да се нарича господството на Османската империя над завладените от нея земи – ТУРСКО РОБСТВО или ОСМАНСКО ПРИСЪСТВИЕ, названието не може да отмени нищо от онова, което се е случвало него време. А онова, което се е случвало във всички поробени от османците християнски страни е всеизвестно.

Защо обръщам специално внимание на тази манипулация на Джъстин Маккарти? През 2013 г. издателство „Ваганд медия“ пука на пазара книгата „Турците в България“⁴. На пресконференцията по този повод попитах присъстващите авторки (сред тях имаше и фолклористка) как ще си обяснят наличието в народното ни творчество на изрази като „три синджира роби“ и др., след като внушението на книгата, в която участват, е, че турско робство в България не е имало. Казаха, че народните песни не са документи, а артефакти и не могат да бъдат доказателство за историческата наука. На въпроса ми какви български документи очакват от време, когато българската държавност и книжовност са унищожени, крепостите – сринали, а просветените хора – избити или избягали в странство, за да се спасят, те отговориха, че е било война и че българите също са избивали турците. Контрирах, че турците са били завоеватели, а българите са защитавали родината си... Вече нямаше кой да ми отговори. Димана Трънкова, журналистка на свободна практика, и тя авторка (написала главата за „помачите“), а и редакторка на сборника, тутакси ме нарочи за „патриотарка“ и ги „отърва“ от мен. А дори не се заяждах, просто ми беше любопитно. Наглед нищо особено – някаква дребна делнична случка. Но, от друга страна – докде водят манипулациите от рода на тази, която прави Джъстин Маккарти! Значи не само пасквилосци или квазисторици, но вече се срещат и учени у нас, дето не правят разлика между това да завоюваш територии и това да защитаваш територии; между това да отнемаш чужди територии и това да си възвръщаш собствените територии. А може би правят, но... Ето, тук е проблемът!

С риск да се отклоня от темата, но специално за фолклористките от БАН, авторки в сборника „Турците в България“, ще цитирам писмо от 1611 г. до папата на Марино Бици, антиварски католически епископ, в което се описва положението на българите под турско робство и което удивително тясно кореспондира с твърденията

за „трите синджира роби“ от артефактите по нашите земи:

„Миналата година дошъл един първенец, изпратен от султана, за да събира [насила] синовете на християнските народи. От много години съществува обичай да бъдат вземани [такива деца], за да служат нему и на неговия сарай. Поради това [епископът Петър Солина] прекара големи страдания. Споменатият [католически] епископ на София и бедният християнски народ скряха младежта по планините, горите и пещерите [около Чипровци], за да запазят за светата вяра и да не я дадат в ръцете на неверниците – и то не без голяма загуба за своята бедност...“

Миналата година, която беше 1610, когато споменатият епископ

род през цялото време на „османско присъствие“ у нас, тази съпротива на българите срещу поробителя не е стихвала и се е проявявала ту под формата на хайдутството и четничеството, ту под формата на въоръжени въстанически действия. И така – до Априлското въстание от 1876 г., станало причина за обявяването на Руско-турската война от 1877–1878 г., наричана, също неизвестно защо, освободителна. Каква неблагодарност! Османците осигурили благоденствие, рахатлък в държавата, а българите се отказвали и от благоденствието, и от рахатлъка, петимни да умират за някаква си свобода!...

Разбира се, всяка въоръжена съпротива се е потушавала жестоко от Високата порта, като по правило потушаването винаги е надхвърляло границите на позволеното и се е превръщало в поголовна разправа с беззащитното население, известно като рая. За това говорят не само стотици и хиляди артефакти, но и множество документи от онова време. В случая ще се позова на Релацията на Стефан Кнежевич, Софийски католически архиепископ във втората половина на XVII в., писана непосредствено след разгрома на Чипровското въстание от 1688 г. и докладвана на Висшия католически съвет в Рим през 1689 г. В доклада четем:

„Архиепископът на София в България описва окаяното положение на своя диоцез през миналата (1688) година, когато турците, подозирайки, че християните биха могли да се обединят с успешно напредващата императорска (австрийска – б.м.) войска, която се приближавала към тази (Българската) провинция, наредили:

Първо. Да бъдат посечени всички християни от римо(католическото) вероизповедание, както следва, а именно: всички мъже, както старите, така и младите, да бъдат избити, освен момчетата до шестнадесетгодишна възраст, които да бъдат заробени заедно с младите жени, а старите (жени) също да бъдат убити.

Второ. Черквите, манастирите и къщите на християните да бъдат сринали до основи и изравнени със земята, което е било изпълнено.

Селищата, които претърпели това разорение, са Чипровци – резиденцията на архиепископа, Копилови, Железна и Кисура, където от децата и жените били заробени повече от 2000 души извън избитите.

Останалата (част) от тези християни на брой 3000 души (били принудени непредвидено да изоставят всички свои имуществва, за да спасят живота си и след като преминали Дунава, намерили убежище във Влахия, където (сега) живеят в крайна немотия и измират от глад...“⁶

Самият Стефан Кнежевич не е бил журналист, изпратен от европейска държава или Русия да отразява събитията, нито анкетьор, изпратен

да констатира фактите. Бил е очевиден на събитията, но и потърпевш – за да спаси живота си, се е наложило да премине Дунав, като при това е бил ограбен.

Практика да се вземат роби е имало в Османската империя дори през XIX в., по време на Априлското въстание например. Френският дипломат Албен Розе (аташе към посолството на Франция в Истанбул през 1875–1876), който посещава Батак след разигралата се там трагедия, пише, че се е наложило великият везир, най-вероятно притиснат от реакцията на световната обществено-спрямо кланетата в България, да издава Прокламация към валиите, генералите и пр. (от 25 юли 1876 г.), чрез която се е забранявало на черквите и останалите нередовни войски да вършат подобни издевателства над хората⁷...

Тук бих искала да обърна внимание на Джъстин Маккарти върху една немаловажно подробност... Цели пет века османската власт е „назидавала“ българите, издавайки „заповеди за разрушаване на български села и избиване на невинни хора“ не просто като абстрактна идея, от която тя не е била далеч, а като абсолютна жестока реалност. Тъй че във времето на Априлското въстание българите много добре са знаели какво в Османската империя се случва на „онези, които дръзнат да се бунтуват или подкрепят бунтовници“, и въпреки това не са се уплашили и са въстали. Да оправдаваш не само като демограф, не само като учен, т.е. все пак просветен човек, а и въобще като човек зверства на която и да е власт над беззащитно население с това, че тези зверства са „в основата на подход „за назидаване““, както господинът професор оправдава зверствата на османската власт над беззащитното българско население през април 1876 г. – това е не просто противоречашо на разума, не просто цинично, но и във висша степен антихуманно.

Ако това е съвременната наука... Просто не знам какво повече да кажа...

Използвана литература

1. Джъстин Маккарти. „Смърт и изгнание. Етническо прочистване на османските мюсюлмани (1821–1922)“. Изд. „Галик“, София, 2010 г., стр. 10.
2. Пак там, стр. 77–78.
3. Пак там, стр. 12.
4. Антони Георгиев, Божидар Алексиев, Галина Лозанова, Димана Трънкова, Доротея Добрева, Иванка Влаева, Йорданка Бибина, Орлин Събев, Радко Попов. „Турците в България“. Vagabond Media LTD, София, 2012 г.
5. Петър Чолов. „Чипровското въстание 1688 г.“. Тангра ТанНакРа ИК, София, 2008 г., стр. 46–47 (вж. и във: „Положението на българския народ под турско робство“. Документи и материали. София, 1953 г., стр. 83–84).
6. Пак там, стр. 129 (вж. и във: ст.н.с. д-р Йоанна Списаревска. „Положението на българския народ през последните десетилетия на XVII в. в неиздадени писма и релации на изтъкнати католически дейци“. – Във: „Известия на държавните архиви“, т. 52, 1986 г., стр. 387–406).
7. Илия Тодев. „Батак 1876 – мит или история?“. Тангра ТанНакРа ИК, София, 2013 г., стр. 144. Проф. Илия Тодев цитира част от документ, оставен от Албен Розе, под заглавие „Опровержение на доклада на Едифенди“. Едифенди е официалният анкетьор, изпратен от османската власт след погрома над Батак.
8. Вж. бел. 2. Парафразирам цитираните по-горе думи на Джъстин Маккарти за клането над беззащитното българско население в Бояджик, осъществявано от войската под ръководството на Шейвек паша при потушаване на Априлското въстание през 1876 г.

Книгата е издадена от Университетско издателство „Св. Климент Охридски“ (!), а предговорът е на ст.н.с. д-р Веселин Ангелов, който смята, че не е страшно да прочетем друга история.

Изложба на тракийски плетива

ВАЛЕНТИНА АНГЕЛОВА

Изложба на ръчно изработени плетива и бродерии от потомки на тракийски бежанци бе открита в тракийското дружество „Екзарх Антим I“. Тя бе част от проявите, посветени на Деня на Тракия – 26 март, организирани с подкрепата на Община Бургас. Сред най-ценните експонати на изложбата са 100-годишна ръчно плетена прес-тилка, изящни тракийски бродерии и гоблени. Събитието съвпадна с християнския празник Благовещение, който традиционно се свързва с идващата пролет и възраждането на природата и събра над 50 души. Изложбата бе открита от Тодор Ангелов, председател на тракийското дружество. „За мен е удоволствие и чест да видя толкова участници в днешното събитие – каза той – Всички тези ваши творения са доказателство за трудолюбието и творчеството на тракийци, за приемствеността между поколенията.“

Проявите по случай Деня на Тракия продължиха на 26 март с официален ритуал по поднасяне на цветя в Морската градина на паметниците на Капитан Петко войвода, Георги Кондолов и Михаил Герджиков, а на другия ден завършиха с тържествен концерт в залата на Военен клуб Бургас за всички граждани на Бургас.

23 март е рождената дата на най-новото попълнение в редиците на бургаското тракийско дружество. Създаден бе нов клуб – името му „Тракия – Център“, а негов председател е доц. Ралев, дългогодишен ректор на бургаския университет „Проф. д-р Асен Златаров“.

СРЕЩИ С КМЕТОВЕ

На 27 март т.г. председателят на СТДБ Красимир Премянов проведе срещи с Димитър Николов – кмет на Бургас и с Илиян Янчев – кмет на Малко Търново. В сре-

щите участва и Тодор Ангелов – председател на Бургаското тракийско дружество „Антим I“. С Димитър Николов бяха обсъдени въпроси, свързани с взаимодействие-

то на Бургаска община и тракийската организация. С Илиян Янчев бяха обсъдени концепцията и конкретната организация за тържествата на „Петрова нива“.

„ТРАКИЙСКА ДЪГА“ В ПРЕДАВАНЕ НА „СКАТ“

АНЕТА ГЕОРГИЕВА

На 14 март т.г. групата за автентичен фолклор „Тракийска дъга“ при народното читалище „Тракия – 2008“ – Хасково направи запомнящо се представяне в предаването на националната телевизия „Скат“ „От Българско по Българско“ с водещ Галия Асенова.

Участието на групата в предаването бе по повод 25 годишния ѝ юбилей. Групата е сформирана от

учителката по биология Милка Хъркова, потомка на бежанци от Тракия, с основна цел да се опазят и предадат на идните поколения песните, пети от техните майки и баби в Тракия. Антентичното изпълнение на песните и духът, с който те ги изпълняват, е силен пример за подражание и за други. В певческия репертоар на „Тракийска дъга“ има над 80 песни, които в своята текстова философия отразяват живота и страданията на тракийските българи.

Заседание на Националния съвет на ТМС

На 14 март т.г. във Варна се състоя заседание на Националния съвет на Тракийския младежки съюз при СТДБ. Заседанието бе ръководено от Тодор Ангелов – председател на Тракийския младежки съюз, обсъди дейността на организацията през изтеклата година и прие програма за дейността си през 2015 г. Избрана бе комисия за приемане на архива на ТНС, а така също и на работни групи, които ще съберат материали и информация за дейността на ТМС от 1997 г. до 2015 г. Участие от страна на ръководството на СТДБ взеха Красимир Премянов – председател на Съюза и Румяна Вълчева – председателка на Варненското тракийско дружество. Председателят на СТДБ приветства младежите и изказа подкрепа за всички техни планирани мероприятия. Сред запланиваните предстоящи събития за 2015 г. са участия на младежите тракийци в Събора на Петрова нива, поход към мегалита „Вратата на богинята“, младежки събор на Илиева нива, поход „По стъпките на Капитан Петко Войвода“ и др.

„Тази година подготвяме различни прояви, които надяваме се, да превърнем, – каза Тодор Ангелов. – От особено значение за нас е планираната лятна академия Тракия, която е част от дейността ни в посока разрастването, сплотяването и развитието на капацитета на организацията.“

ПРЕД НАЦИОНАЛНАТА СРЕЩА „ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ КОРЕНИТЕ“

На 25 април т.г. в Созопол ще се състои шестата национална среща „Завръщане към корените“ с потомци от Одринска и Беломорска Тракия и Мала Азия. Нейната цел е завръщане към родовите корени, към спомена за мама и татко, баба и дядо, прадедите, към техния бит и обичаи, а така също – откриване на близки и роднини, едно чувство на вълнение, което с думи не може да се опише... Домакини на срещата са Гено Пухов, председател на тракийското дружество „Яни Попов“ и кметът на гр. Созопол Панайот Рейзи. Очакват се гости от държавни институции, от Европейския парламент, историци, прависти, представители на СТДБ, на агенция „Архиви“ и др. Срещата ще бъде открита със спектакъл „Завръщане към корените“, посветен на тракийските и малоазийските българи с песни, хора, бит и обичаи, възстановки на събития от 1913 г. В конферентната зала на културния дом ще се състои разговор-дискусия за разорението на тракийските и малоазийските българи, акцентът на който ще бъде 90 годишната от Ангорския договор и тракийския въпрос. Заключителната част на срещата се нарича „На размисъл с тракийски гозби, тракийски песни и хора, томбола, викторина“, на която ще има и среща на родове от Одринска и Беломорска Тракия и от Мала Азия. Освен това тракийското дружество „Яни Попов“ ще отпразнува 20 години от учредяването си.

За контакти и допълнителна информация се обръщайте на e-mail: janet kg@abv.bg или bojana.bogdanova@gmail.com или на адрес: София 1527, ул. „Кешан“ 3, ап. 18, ет. 6, получател Божана Богданова.

БАЛ НА МЛАДИТЕ

Младежи от цялата страна се събраха на традиционния национален тракийски младежки бал. Той се състоя в гр. Варна и е важна част от календара на тракийци, защото е отлична възможност за опознаване на членовете от различните региони, обмяна на идеи, предложения и планиране на бъдещи събития.

„За нас е много важно да даваме възможност на младите ни членове от цялата страна да общуват помежду си, – сподели Тодор Ангелов, председател на Тракийския младежки съюз, – така изграждат добри приятелски и работни отношения, което е предпоставка за развитието ни като организация.“ Балът започна с официални приветствия от ръководствата на Младежкия съюз, на тракийско дружество „Капитан Петко Войвода“ и продължи с мултимедийна презентация, посветена на 91 години от създаването на Тракийския младежки съюз – исторически факти, събития и бележити личности в него. Домакините бяха подготвили богата програма от фолклорни изпълнения, игри и други изненади за всички гости.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А Печат: Военно издателство ЕООД

Абонирайте се!

Каталоген
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел. 02/986 71 26; факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0879 545 115; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67;
Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/884 25 59; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53;
Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40
Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

Мъчениците на с. Манастир

ДИМИТЪР ШАЛАПАТОВ

Село Манастир, сега Монастири се намира високо в Югоизточните Родопи, кацнало на един от нейните южни склонове. Обградено е от българомохамеданските села Мерикос, Ешек дере, Хебилково, Мусаджик, Мусово, Къзъл, Балдъран, Аврен и Дутли (Черничево). Последните две били смесени с българи християни. Малко по-надолу в планината, на десетина километра по посока на Дедеагач, имало голямото българско село Сачанли. Името си Манастир носи затова, че е разположено в манастирско землище. Според архимандрит Кирил, архиерейски наместник в Гюмюрджина, някога тук имало метох на Бачковския манастир. В главните емлячни книги селото е обозначавано като „Манастирски колиби“.

В землището на селото имало две крепости Саръкъс и Гирниви. Според преданието, Гирниви се използвала и от Момчил войвода.

Първоначално селото възникнало в местността „Селището“, 4-5 км. на запад. Там се намирала черквата „Св. Димитър“. На Димитровден манастирци правели там курбан и отслужвали водосвет, на който идвали също помациите от съседните села. Мястото се намира в котловина, оградена от високи планински ридове. По-малкото слънцегрее през зимата принудило жителите му да се преселят на новото място.

В новото село махалите били Хорището, Палазовата, Мешовската, Жаферската, Старо Николовската, Св. Георгиевата, Старо Калайджиевата, Средната, Долната, Харманището (до черквата Св. Георги), Новата, Пазвантов дам и Боралиевата. Покрай селото минава река Флора чай, която извира наблизко. В нея се вливала водата от многобройните чешми в селото: Черковният чучур, чийто извор

била в основите на олтара

на църквата „Св.Богородица“, Жаферовият врис, Палазвановият врис, Узуновият, Кумановият, Палазовият и др.

Първите жители на селото били овчари, дошли от Югозападна България, Радомирско. Това се потвърждава от старите сватбени песни, в които се е пеещо за река Искър и от носията, която била близка до шопската.

Първоначално те идвали да зимуват със стадата си в Гюмюрджинското поле. След това започнали да остават и през лятото, като се качвали горе в землището на Манастир. Тази традиция се запазила до последните години от съществуването на с. Манастир като българско селище. Освен старото мест-

но население, в по-нови времена дошли преселници от Смолянско (като Сгуровци, Калайджиевци), а също и от по-близките Аврен и Дутли.

Поминъкът на селото бил главно скотовъдство, земеделие, бубарство, мандраджийство, производство на риганово масло, от занаятите – терзийство и дюлгерство. Понеже обработваемата земя в селото не стигала, част от жителите му си закупили ниви в полето около турските села Хаджи Мустафа, Ирджан и Черибашкьой, където слизали през лятото, за да я обработват.

Селото имало две черкви „Света Богородица“ и „Свети Георги“, а в околностите четири параклиса – на Свети Димитър в местността Селището, на Свети Илия в местността Бърчината, на Свети Пантелей в местността Курбанище, на Свети Георги в местността Черквище. Старата църква „Св.Богородица“, е от края на 18 век. Новата „Св. Георги“, е от 1885 г. След нейното освещаване, започнало да се служи и на български език, но преминаването към Екзархията станало през 1891 г. Училищата били също две. На български започнало да се преподава след 1885 г. Първи учители били Яни Кирчев от с. Калайджидере и Пройко Проиков от с. Булгаркьой, Кешанско. След 1890 г. дошли по-образовани учители като Васил Карастамов, завършил Одеската духовна семинария,

Димитър Ст. Кирекчиев и др.

Манастирци взели активно участие в революционното движение. Изявени участници в него били поп Христо Макрелов от с. Чокманово, Вълко Лапардоза, Стамо Михалев, Пею Тончев, Вълчо Пехливанов, Димитър Ст.Кирекчиев, Коста Манолев, Киро Хаджиев, Стою Андреев, Иван Черкезов, Васил Карастамов, Стою Карабаджака, Вълчо Куличев, Палазът Иван, Вълко Палазов, Киро Димчев, Киро Пулев и др.

През 1905 г. в землището на с. Манастир станало преработване на четите на Танчо Николов и Христо Арнаудов. Тогава

арестували 36 човека от селото

Осъдили ги и ги вкарали в Одринския затвор, където една част не издържат на тежките условия и умират. Другите били освободени през 1908 г., по време на Хуриета.

През 1913 г. селото на два пъти било нападено от турски башибозук, като втория път, на 5 септември, жителите му отишли в другото голямо българско село, което все още се защитавало успешно – Доганхисар.

Една малка част от манастирци останали в гората, с надежда да изчакат идването на българските войски. Ето какво пише за жестоката участ, сполетяла тези жители на с. Манастир в книгата си „Разорението на тракийските

българи през 1913 г.“ проф. Любомир Милетич, записал разказа на Петко Стоянов: „Бях в селото си Манастир и при първото сражение и сетне, когато на 5 септември разсипаха селото. Баща ми, Стоян Митрев (75 г.), убиха още преди сражението, в полето, а като ни пресрещнаха при „Карастоянова гроб“, пръснахме се, на разни страни, на три посоки: едни към селото си, други към Дедеагач, а трети в гората. Аз бях в гората с другари и с около 50 жени и деца. Ние бяхме всичко шестима мъже: аз, Петко Стайков, Михал Вълчев, Павел Вълчев, Никола Стоянов, Иван Митрев. Имаше и по-малки момчета. Ние стояхме в гората 25 дена и никой не ни нападна. На 25-ия ден сутринта една турска чета, водена от Билял Чауш от Кушукавак, турчин, и от други водители, именно от Али Чауш, помак от Къзългач (Гюмюрджинска околия) и Карамаджаров, помак от същото село. Четниците бяха все помаци, около 100 души. Ние имаме пушки. Дойде един помак и ни покани, да се предадем, защото иначе ще ни избият всички. Ние отговорихме, че няма да се предадем. Тогава те започнаха да стрелят. Три и половина часа се сражавахме. В скалистото място бяхме. Тогава убиха брат ми, Никола Стоянов, 30 годишен. Падна и жена ми Петра Николова (22 г.). Имаше малки деца – хвърлиха ги. Жена ми имаше на

ръце деветмесечно детенце, момиче; падна тя и детето паднало с нея, не зная какво стана, понеже не можахме да се повърнем назад. Много деца бяха хвърлени, много.

Сражението стана на 6 км километра от селото

Манастир, близо до една тепавица, при селската река. Нашите патрони се кратиха и ние тогава, петима души, си пробихме път и оставихме жените и децата, всичко 42 жени, момичета, деца. И до ден днешен нищо не се знае за тях.“

... За отделни, изчезнали и отвлечени от турците български жени и деца на много места слушах, но за такава по-голяма група цели семейства, случаят, описан по-горе, бе единствен и ми направи силно впечатление. Самичък, твърде загрижен за съдбата на изчезналите, правих и аз постъпки пред нашите Гюмюрджински власти, по-енергично да продължат издирването им. Ала същевременно немало се побоявах, да не би, ако туй дирене стане много явно и с насилие, виновниците, от страх пред тежко наказание, да се опитат тайно да погубят жертвите си. За голяма жалост така и стана. Към 20 февруари 1914 година бе обнародвана в нашите вестници (напр. в в. „Мир“, бр.4150) следната телеграма от Гюмюрджина: „Около село Аврен завчера са намерени в един дол трупове на 37

жени, моми и деца, избити и изклани. Клането е извършено преди един месец. Цялото гюмюрджинско население е ужасено.“ След тая страшна вест за мене бе повече от вероятно, че жертвите на това нечутно варварство не могат да бъдат други освен пленените 42 манастирски жени и деца.“

Днес, в памет на тези мъченици – жени и деца, в Крумовградското село Аврен е издигнат паметник, където са изписани техните имена. Всяка година през втората половина на месец септември Съюзът на тракийските дружества в България и Тракийският женски съюз организират събор, на който се стичат потомци на тракийски българи от цялата страна, за да се поклонят в тяхна памет.

След реокупацията на Тракия, манастирци се завърнали, но една част от тях се настанили в турските села Хаджи Мустафа, Ирджан, Черибашкьой. Други се заселили в гъркоманското Кючуккьой и град Гюмюрджина. Голяма част продължават живота си в родното си с. Манастир.

След 1920 г. манастирци били подложени на нови гонения от страна на гръцките власти.

Това ги принудило да се изселят в България на части, до 1925 г.

Сега живеят в Кърджали, Созопол, Обзор, Варна, Бургас, Поморие, с. Оризаре, с. Резово, Хасково, Момчилград, Крумовград, Тополовград, с. Голям Манастир, с. Чукарово, с. Шарково, Джебел, с. Звиница, с. Чукурите, Първомай. Потомък на манастирци е големият писател Никола Инджов, написал романа „Възречени от Манастир“. Негова е хипотезата за с. Манастир като място, където около 1403 г. привършва земния си път Патриарх Евтимий Търновски. Според Никола Инджов, вековният чинар в селото е посаден от Патриарха, а местностите „Владикув гроб“ и „Търновските лозя“ пораждат директни асоциации в тази насока.

За да посетите с. Манастир трябва да отидете в с. Неа Санта и оттам по асфалтов път в посока с. Кехрос (Мерикос), който не е отразен в пътните карти, ще достигнете до селото. За ориентир може да ползвате веригата ветрогенератори, преминаваща над самото село.

■ Вековният чинар до черквата „Св.Богородица“ помни...